

Χάσμ' ἀπλήρωτον ἡνοίχθη ἄνευ προφανοῦς αἰτίας.  
 "Ε! τί εἶνε ἡ σημεῖον τῆς ὀργῆς τοῦ εὐοργήτου,  
 Τοῦ κακοῦ θεοῦ τῆς Ῥώμης, ὅστις ὥραν δὲν ἀφίνει  
 Τὴν δεδοξασμένην χάριν ἐν ἀνέσει, ἐν γαλήνῃ;

Τὰ Ἀνακρεόντεια, ὧν φαίνεται ὁ ποιητὴς ἀγνοῶν τὴν ὀρθογραφίαν, διότι καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ καὶ ἐν τῷ προλόγῳ τῶν ποιημάτων του γράφει αὐτὰ Ἀνακρεόντεια, εἶνε ὡχρὰ μίμησις τῶν καὶ ἄλλως οὐχὶ ἀξιολογίων στιχουργημάτων τοῦ Ἀθανασίου Χριστοπούλου, οὐ μόνον κατὰ τὴν γλῶσσαν, τὰ μέτρα καὶ τὴν στιχουργίαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ψευδὲς τῆς ἐμπνεύσεως καὶ τὸ περιτέχνως ἐζητημένον τῶν νοημάτων καὶ τὴν γλυκερὰν ὑδαρότητα τῆς μυθολογικῆς ἐρωτολογίας. Ἀν' ἡ Ἀνακρεόντειος ποίησις, ἀπὸ μιμήσεως εἰς μίμησιν ἐκπίπτουσα, κατήντησεν ἀπὸ τοῦ Τιβούλλου εἰς τὸν Dorat καὶ τὸν Gresset καὶ τὸν ἡμέτερον Χριστόπουλον, ἕκαστος τῶν μιμητῶν εἶχε κἂν ἴσως δικαιολογίαν τοῦ τὴν κοινωνίαν ἐν ἣ ἔζη καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς του. Ἀλλ' οὐδεμίαν βεβαίως τοιαύτην δικαιολογίαν ἔχει ὁ ποιητὴς τῶν Ἀνακρεοντειῶν, δορυφορῶν ἐν ἔτει 1892 τὸν ὡχρὸν ἀστέρα τοῦ Χριστοπούλου, καὶ σπαταλῶν τὴν στιχουργικὴν ικανότητα, ἥς προδῆλως δὲν στερεῖται, εἰς ἐκφρασιν ἀνοσιῶν ἐρωτολογημάτων, οἷα ἐν παραδείγματι τὰ ἐπόμενα :

Ἐκεῖ ποῦ μὲ τὸν Ἄρη  
 ἐχθὲς ἐτραγουδοῦσα,  
 ἐπρόβαλε μὲ χάρι  
 γλυκεῖά, ξανθομαλλοῦσα,  
 τοῦ κάλλους ἡ θεά.

Κι' ἀπὸ τὰ χέρια πιάνει  
 τὸν Ἄρη θυμωμένη  
 καὶ μ' ἕνα τῆς στεφάνι  
 πισθάγκωνα τὸν δένει  
 'ς τοῦ κήπου τὴν στοά.

Κ' εὐθὺς μὲ μιά ματιά τῆς  
 πλησίον τῆς μὲ φέρει,  
 καὶ μ' ἕνα φίλημά τῆς  
 καὶ χάιδι μὲ τὸ χέρι  
 μοῦ λέγει ἀπαθὲς :

— Ἰδὲ τὴν δύναμί μου,  
 καὶ ψάλλε, φίλε, πλέον  
 ἐμὲ καὶ τὸ παιδί μου,  
 ἂν θὲς ὡς Ἀνακρέων  
 καὶ σὺ νὰ δοξασθῇς.

[Ἐπεταί συνέχεια]

## ἈΘΗΝΑΪΚΗ ΗΧΩ

Ἡ λήξασα ἐβδομάς ἦτο ἐκτάκτως καλλιτεχνική. Τὴν Τρίτην εἶχομεν τὸ Ἀθερώφειον μουσικὸν διαγώνισμα ἐν τῷ Νέῳ Δημοτικῷ Θεάτρῳ. Τὸ Σάββατον τὴν μουσικὴν καὶ φιλολογικὴν ἐσπερίδα τῆς Φιλαρμονικῆς καὶ τὴν Κυριακὴν τὴν κρίσιν τοῦ Φιλαδελφείου Ἀγῶνος. Οἱ φιλόμουσοι καὶ οἱ φιλόλογοι ἐσπευσαν νὰ πληρῶσωσι τὰς αἰθούσας τῶν ἐκτάκτων αὐτῶν ἀκροαμάτων καὶ οἱ καλλιτέχναι,

μουσικοὶ ἢ ποιηταί, ἐγένοντο τὸ θέμα ποικίλων καὶ ζωηρῶν συζητήσεων, ἐσχολιάσθησαν δὲ παντοιοτρόπως αἱ ἐπ' αὐτῶν ἐξενεχθεῖσαι ἐπίσημοι κρίσεις. Ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον, μόνον ἡ ὠραία πράγματι ἐσπερίς τῆς Φιλαρμονικῆς ἦτο ἄνευ ἀγωνοδίκου ἐπιτροπείας, τὸ δὲ κοινὸν ἔμεινεν οὕτως ἐλεύθερον καὶ παντὸς κύρους ἀνεπηρέαστον νὰ κρίνῃ καὶ περὶ τῆς μουσικῆς δεξιότητος τῆς κυρίας Σκόκου καὶ τῆς δεσποινίδος Δέφνερ καὶ περὶ τῆς ἐπιμελοῦς ἐκγυμνάσεως τοῦ ὠδικοῦ θιάσου καὶ περὶ τῆς ἐνθουσιῶδους ἀπαγγελίας τοῦ κ. Στρατήγη. Ἀλλ' ἐπέφρωτο νὰ δξυνθῶσιν αἱ περὶ τῆς ποιητικῆς του ἰδιοφυίας κρίσεις καὶ νὰ τὸν προσέξῃ πολὺ περισσότερον ὁ κόσμος, ὁ καταχειροκροτήσας τὰ Ἀἰγυπτιακά του κατὰ τὴν προηγουμένην ἐσπερίδα, ἀφ' οὗ αὐτὸς πάλιν ὁ ποιητὴς ἐγένετο ὁ ἥρωας τῆς ἐπομένης ἡμέρας, τυχὼν ἀπροσδοκῆτως τοῦ χιλιοδράχμου γέρατος καὶ τῆς δάφνης τοῦ Φιλαδελφείου. Οὕτως ἡ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀδέρφω ἐσπερίς τῆς Φιλαρμονικῆς ἐσχετίσθη κάπως μὲ τὰ σχόλια ἐπὶ τῶν ἐπισήμων ἀποφάσεων καὶ μὲ τὰς συζητήσεις ἐπὶ τοῦ ἂν καλῶς ἐβραβεύθησαν ὁ Ἐρως καὶ ἡ Ψυχὴ καὶ ὁ μουσικὸς θιάσος τῆς Φιλαρμονικῆς Ἀθηνῶν, ἡ ἐὰν ἠδικήθησαν ὁ κ. Κρυστάλλης καὶ ἡ φιλαρμονικὴ τῆς Ζακύνθου.

Καὶ τί χάος καὶ τί κυκεὼν εἰς τὰς καλλιτεχνικάς ταύτας μικροερίδας! Ὅποια διαφορὰ γνωμῶν καὶ ὅποσον ποικίλοι τρόποι εἰς τὰς σκέψεις καὶ εἰς τὰς ἐκφράσεις! Τὸ συμφέρον, αἱ συμπάθειαι καὶ αἱ ἀντιπάθειαι, ἡ ἀνατροπὴ, ἡ ἀντίληψις, ὅλα διαιροῦσι τὸ κοινὸν αὐτῶν φιλομουσῶν καὶ περιέργων καὶ γεννῶσι τὴν διχογνωμίαν μὲ τὰς πλέον παραδόξους καὶ πρωτοτύπους δικαιολογίας. Τὸ φαινόμενον δὲν εἶνε σπάνιον. Εἰς τὸν τόπον μας μάλιστα, ὅπου ἕκαστος ἔχει καὶ τὴν γνώμην του, ἀπὸ τῶν οἰκονομολογικῶν μέχρι τῶν ἀστρονομικῶν ζητημάτων, εἶνε πολὺ φυσικὸς ὁ κυκεὼν εἰς τὰ καλλιτεχνικά ζητήματα, τὰ μόνον ἴσως εἰς τὰ ὅποια χωροῦσι δύο γνώμαι, ἀφ' οὗ στηρίζονται κυρίως ἐπὶ τῆς αἰσθητικότητος, ἡ ὅποια εἶνε διάφορος εἰς τοὺς διαφόρους ἀνθρώπους. Ὁ θέλων νὰ διατηρῇ κάποιαν βαρύτητα καὶ σταθερότητα δὲν πρέπει νὰ γίνεταί ἔρμαιον τῆς ζωῆς καὶ ὀρμητικῆς ταύτης κινήσεως τῶν γλωσσῶν καὶ τῶν ἰδεῶν. Πρέπει νὰκούῃ μειδιῶν ἀπαθῶς καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ διατηρῇ ἀβλαβὴ τὴν ἀτομικὴν του γνώμην, ἐπιμένων μὲν ἐνδομύχως, ἀλλὰ χωρὶς οὕτε νὰ διαμαρτύρεται ἐπαναστατικῶς κατὰ τῶν ἄλλων, οὔτε νὰ ζητῇ νὰ τὴν ἐπιβάλλῃ δι' ὅλων τῶν ἐπιχειρημάτων, τὰ ὅποια μᾶλλον ἢ ρητορικῇ του ἢ τὸ δίκαιόν του τῷ ὑπαγορεύει. Τὴν γνώμην ταύτην, τὴν ὅποιαν ἐξ ὅσων εἶδα συμμερίζονται ὅλοι οἱ ἀληθῶς μετρίφρονες καὶ σοφοί, μοὶ ἐνεθύμισαν καὶ μ' ἔκαμαν νὰ παραδεχθῶ—χωρὶς οὕτε τὸ ἐν νὰ καυχῶμαι ὅτι εἶμαι οὕτε τὸ ἄλλο,—ὅλοι αἱ θερμαὶ καὶ μεγαλόφρονες συζητήσεις τὰς ὁποίας ἠναγκάσθη νὰ ὑποστῶ τελευταίως ἐπὶ τῶν καλλιτεχνικῶν γεγονότων τῆς ἐβδομάδος καὶ ἰδίως τοῦ Φιλαδελφείου, συζητήσεις ἄσκοποι καὶ ἄγονοι, ἐλέγχουσαι μᾶλλον πάθος καὶ κακίαν ἢ πεποιθήσεις καὶ εἰλικρινείαν.

\*

Διὰ τοῦτο καὶ δὲν θὰ μεταδώσω σήμερον εἰς τοὺς ἀναγνώστας μου τὴν κινδυνώδη καὶ συγκεχυμένην αὐτῶν ἡχώ. Ἐγὼ ἀτομικῶς ἐπιθυμῶ νὰ μὴ ἀναμιχθῶ εἰς τὰ λεχθέντα καὶ γραφέντα ἔστω καὶ ὡς ἀπλοῦς ἀντίπαλος. Προτιμῶ νὰ εἰπω μερικά ἀπαθῆ καὶ ἀδιάφορα, κατὰ τὴν πεποίθησίν μου, χωρὶς νὰ φανῶ ἐπικριτὴς αὐστηρὸς προσώπων καὶ πραγμάτων καὶ μὴ καθυστερῶν εἰς φιλολογικὰς ἐριδας, ἅφ' οὗ οὔτε αὐτὸς ὁ κ. Βλάχος ἠθέλησεν νὰ φανῇ σήμερον τοιοῦτος. Τί νὰ σᾶς εἰπῶ. Ἐβαρύνονην καὶ τὸ ζήτημα τῆς δημοτικῆς καὶ τῆς καθαρευούσης. "Οχι ποτὲ ὅτι ἔπαυσα νὰ φρονῶ ἀδίστακτως ὅτι ἡ ἀληθὴς ποιητικὴ καὶ φιλολογικὴ γλῶσσα θὰ δημιουργηθῇ ἐπὶ τῆς βάσεως τῶν δημοτικῶν τύπων· ἀλλ' ἀπλῶς δὲν ἔχω ἔρξιν νὰ το ἐπαναλαμβάνω εἰς πᾶσαν περιστάσιν καὶ τοιοῦτον κρατῶν πάντοτε κανόνα νὰ κανονίζω τὴν πρὸς ἔργα καὶ ἐργάτας ἐκτίμησίν μου. Διὰ τὴν νὰ υποστηρίξω, — ὡς θὰ ἐπερίμενον ἴσως οἱ δὲθεν γνωρίζοντες τὰς γλωσσικὰς πεποιθήσεις τῆς Ἑστίας, — ὅτι κατ' ἀρχὴν ἔπρεπε νὰ βραβευθῶσι τὰ δημοτικὰ τοῦ κ. Κρυστάλλου καὶ ὅχι τὸ καθαρεὺς ποίημα τοῦ κ. Στρατήγγου, ἅφ' οὗ οὔτε τὸ πρῶτον οὔτε τὸ δευτερον ἀνέγνωσα ἀκόμη; Ἀράγε κάθε ποίημα γραμμένον εἰς τὴν δημοτικὴν εἶνε ἀναγκαιῶς καὶ ἀπολύτως ἀνώτερον ἀπὸ κάθε ποίημα γραμμένον εἰς τὴν καθαρευούσαν; Αὐτὸ οὔτε ὁ κ. Ψυχᾶρης νομίζω ὅτι κηρύττει. Ἰδοὺ δὲ ὅτι ἡ ἀγωνόδικος ἐπιτροπεία τοῦ ἐφετεριοῦ Φιλαδελφείου εὕρισκει τὸ καθαρεὺς ποίημα ἀσυγκρίτως ποιητικώτερον τοῦ δημοτικοῦ. Πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἔργων ἡ γνώμη τῆς εἶνε σεβαστὴ. Ἄν μετ' αὐτὴν ὅμως οἱ κριτικοὶ οἱ κρίνοντες τοὺς κριτὰς καὶ ἡ κοινὴ γνώμη εὕρῃσιν ὅτι συμβαίνει τὸ ἐναντίον, τότε τὸ καλλίτερον διὰ τὸν κ. Κρυστάλλον. Τὴν ἐπὶ τούτου διαφώτισιν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Ἑστίας ἀρῶν κατὰ τὸ σῶνθηες εἰς τὸν κ. Παλαμᾶν, ὁ ὅποιος ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ θὰ λάβῃ βεβαίως τὸν λόγον. Ἐγὼ εἶνε περὶ τὸν νὰ προσδικάσω καὶ μάλιστα ἄνευ δεδομένων. Ἄν ζητεῖτε ὅμως ἀπλᾶς καὶ ἄνευ ἀξιώσεων ἐντυπώσεις ἀκροατοῦ, ἰδοὺ ὁποίας ἀποκομίζω.

Ἡ μεγάλη αἰθούσα τοῦ Πανεπιστημίου, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀνεγνώσθη φέτος ἡ κρίσις, εἶνε κεντρικωτέρα καὶ περιεκτικωτέρα, ἀλλὰ δὲν ἔχει διόλου καλὴν ἀκουστικὴν. Ἰσάμην μακρὰν ὀλίγον τοῦ βήματος καὶ οὐδεμίαν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ σχηματίσω ἰδέαν ἐκ τοῦ ἀκροάματος, ἂν ὁ κ. Βλάχος δὲν εἶχεν ἐξαίρετον ἀληθῶς ἀπαγγελίαν, ὥστε νὰ μαντεύῃ τις καὶ χωρὶς νᾶκούῃ τί λέγει, καὶ ἂν δὲν ἐγνωρίζον τοὺς συναγωνισθέντας ποιητὰς ἐκ τῶν προγενεστέρων αὐτῶν ἔργων. Ὁ κ. Στρατήγγος εἶνε ὁ μεταφραστὴς τοῦ Φάουστ. Ἡ μετάφρασίς του ἔχει πολλὰ λυρικὴν χάριν καὶ ἐξάρσιν· ἀλλὰ τὰ ἐν αὐτῇ πλεονάζοντα γραμματικὰ λάθη ἔδωκαν τὴν λαθεὴν τῆς περιήμῃ μου καὶ αὐστηροτάτης ἐκείνης ἐκτιμήσεως, τὴν ὁποίαν ἐδημώσαμεν ἐν τῇ Ἑστίᾳ τοῦ 1885 ὁ κ. Ἀγγελος Βλάχος. Ἀλλ' ὁ τρώσας καὶ ἰάσεται καὶ ἰδοὺ ὅτι σήμερον βραβεύει ἐν ποίημά του αὐτὸς ὁ ἐπικριτὴς του. Ἡ χάρις τοῦ ποιητοῦ ὑπῆρξε διὰ τοῦτο ἀμικεστέρως καὶ ὁ θρίαμβός του ἰκανοποιητικώτερος. Ἐγένετο προφανές ὅτι ἐκτοτε εἰργάσθη, ἐκπίασεν, ἐφιλοτιμήθη καὶ ἐδυνήθη νὰ παραγάγῃ κατὰ γενναϊότερον, ὅχι ἀνάξιον ἴσως τῆς συρροῆς

τῶν περιστάσεων, αἱ ὁποῖαι τῷ ἀπένειμαν τὴν δάφνην. Δὲν γνωρίζομεν τὸ ποίημα· ἀλλ' ἐκ τῶν στίχων τοὺς ὁποίους μᾶς ἀνέγνωσεν ὁ κ. εἰσηγητὴς φαίνεται ἀνάλογον πρὸς τὰ ἔργα τῆς τελευταίας ποιητικῆς παραγωγῆς τοῦ κ. Στρατήγγου, τὰ ὁποῖα δὲν στεροῦνται ἐμπνεύσεως καὶ θέρμης καὶ εὐγλωττίας, πολλάκις δὲ καὶ κομψότητος ἐν τῇ ἐκτελέσει. Οἱ στίχοι τοῦ Ἐρωτος καὶ τῆς Ψυχῆς εἶνε ἐπιμελημένοι, μὲ ὠραῖα μέτρα καὶ ὁμοιοκαταληξίας, δυνάμενοι νὰ συγκριθῶσι πρὸς τοὺς στίχους τοῦ Παγκυβῆ, τοῦ Βλάχου, τοῦ Καρασούτσα καὶ τῶν ἄλλων τῆς γενεᾶς ἐκείνης δοκίμων μουσιπόλων· ἡ δὲ καθαρεύουσα γλῶσσά του δὲν εὕρισκεται ὅλως ἐν δυσχαρμονίᾳ πρὸς τὴν ἀρχαϊκὴν τοῦ διηγήματος ὑπόθεσιν. Τὸ μόνον τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει τις νᾶντεῖν — πρὶν δυνηθῇ νὰ εἰσέλθῃ εἰς λεπτομερεῖς τεχνικὴν ἀνάλυσιν — ὅτι ὁ Ἐρως καὶ ἡ Ψυχὴ δὲν φαίνεται προῖον τῆς νεωτάτης καὶ εὐδιώνου ποιητικῆς ἀνακαινίσεως, ἥτις διακρίνει τὰ ἔργα ἄλλων νέων ἐν Ἀθήναις ποιητῶν, δυνάμενον νὰ καταταχθῇ μᾶλλον εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ παρελθόντος· ἐν ᾧ μεθ' ὅλην τὴν λιτότητα, τὴν χαρακτηρίζουσιν τὰ περισσότερα ἔργα τοῦ κ. Κρυστάλλου, τὴν ποιητικὴν του παραγωγὴν διαπνέει ἡ αὔρα τοῦ νέου πνεύματος. Ἀλλ' ἡ αὔρα αὕτη δὲν δροσίζει πλέον τὰ ρυτιδωμένα μέτωπα τῶν παλαιῶν κριτικῶν, πιθανόν δὲ ἀκόμη καὶ τὸ διήγημα τοῦ κ. Στρατήγγου νὰ ἦτο, ὡς εἶπον, ἐν συνόλῳ ἀνώτερον τῶν δημοτικῶν μιμήσεων τοῦ κ. Κρυστάλλου. Εἶνε δὲ γνωστὸν εἰς τοὺς φιλολογικοὺς μᾶς κύκλους ὅτι οἱ κριταὶ τοῦ Φιλαδελφείου ἐκ τῶν 48 χειρογράφων τῶν ὑποβληθέντων εἰς τὸν ἀγῶνα, ἔσταμάτησαν καὶ οἱ τρεῖς ὡς ἐκ συνθήματος μόνον ἐπὶ τοῦ Ἐρωτος καὶ τῆς Ψυχῆς. Ἐργον, τοῦ ὁποίου ἡ βράβευσις δὲν ἐγέννησε καμμίαν διαφωνίαν καὶ κανένα δισταγμὸν μεταξὺ ἀνδρῶν, εἰς τοὺς ὁποίους αἱ ποιητικαὶ καλλοναὶ δὲν εἶνε ξέναι, ἀδύνατον νὰ μὴ ἔχῃ τὴν ἀξίαν του. Διὰ τοῦτο καὶ ἄνευ βαθυτέρας τῶν πραγμάτων ἐξετάσεως εἶνε ἄξιος θερμῶν συγχαρητηρίων ὁ κ. Στρατήγγος.

★

Ἀλλ' ἀνεξαρτήτως τώρα καὶ ποιητῶν καὶ κριτικῶν καὶ ποιημάτων καὶ βραβείων, ἐπισκοποῦντες ἅφ' ὑψηλοτέρου τὸν ἐφετεινὸν διαγωνισμόν, παρατηροῦμεν ὅτι δὲν ὑπῆρξε πλουσιος εἰς ὑποβολὴν ἔργων γενναίων καὶ εὐρώστων, τοῦλάχιστον ὅσον οἱ προκείμενοι τοῦ. Ἐδικαιοῦτό τις νὰ περιμένῃ πρόδον κατὰ τοῦτο, καὶ ὅμως ἡ ὀπισθοχώρησις εἶνε προφανής. Εὐκόλον νὰ παρηγορηθῶσι τὰ αἴτια τοῦ φαινομένου. Ὁ ἀποκλεισμός τῆς κυρίως ποιητικῆς γλώσσης καὶ ὁ στενὸς αὐτῆς περιορισμὸς εἰς καθαρεύουσιν καὶ εἰς δημόδιον, ἔνεκα τοῦ ὁποίου καὶ ἐκρίθησαν τὸσφ κακῶς ὅλα τὰ εἰς μιγᾶδα γλῶσσας γραμμένα ποίηματα· ἡ πρὸς τὴν καθαρεύουσιν δεδηλωμένη κλίσις τοῦ τε ἀγωνοθέτου καὶ τοῦ κ. εἰσηγητοῦ ἐν τῇ ὁποίᾳ γλώσσῃ καλῶς ἢ κακῶς ἔπαυσαν γράφοντες ὅλοι οἱ ὑποσθέντες ἀξιολογῶντες νὰ συγχρίσωσι τὸ ἐθνικὸν ἔργον τοῦ Σολωμοῦ· ἡ σύγκρισις τῶν φιλολογικῶν κομμάτων, — ὅλα ταῦτα καὶ ἄλλα ἀκόμη δευτερευόντα συνέτειναν εἰς τὸ νὰ μὴ ὑποβληθῶσι φέτος (ἐξ ὧν δύναται τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῆς εἰσηγήσεως) πολλὰ προϊόντα ἐκ τῶν σημανόντων

των τὸν ἀνακαινισμόν, τὴν νεότητά, τὴν ἀναζύμωσιν, τὸ μέλλον, τὴν ἐθνικὴν ζωὴν. Τὸν Φιλαδέλφειον διαγωνισμόν τὸν κατήντησαν ἀνάξιον τοῦ προσρισμοῦ του. Ἡ στερίωσις του δὲν εἶνε προῖον στερίωσεως γενικῆς. Δὲν ἀποβαίνει, ὡς θὰ ἐδικαιούτο τις νὰ περιμένη ἐξ ἐνδὸς τοιοῦτου ἀγῶνος, τὸ κάτοπτρον τῆς παρ' ἡμῖν φιλολογικῆς κινήσεως, ὅχι τόσο πτωχῆς, εὐτυχῶς, ὅσον θὰ ἐξήγετο ἐξ αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ διὰ τοῦτο θὰ ἠυχόμην ἢ ἀνακαινισθῇ ἐπὶ νέων βάζεων ἢ καλλίτερον νὰ παύσῃ ὁ Φιλαδέλφειος ὁλοτελῶς.

ΑΝΤΙΑΛΛΟΣ

## ΚΟΡΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ!

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ Κ<sup>α</sup> HANNAH LYNCH

### ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

#### Χωριόμυς

Ὁ Γουσταῦς ἐπέμεινε νὰ ἐπιστρέψῃ μόνος εἰς Ξυνάραν, — μόνος μὲ τὰς θλιθεράς σκέψεις του. Ἡ Ἰναρίμνη ὑπέκλινε εἰς τὴν θέλησιν τοῦ πατρός της καὶ ὑπέκυψεν εἰς τὸν χωρισμόν. Τοῦτο μόνον ἐσκέπτετο.

Ὁ Κος Τελάχας ἀνεχώρησεν ἐπὶ τοῦ ἡμιόνου του καὶ ὁ Γουσταῦς τὸν ἠκολούθησε πεζός, μὴ γνωρίζων ποῦ πηγαίνει, βαδίζων αὐτομάτως, ἀσκοπῶς. Ἀλλὰ δὲν ἤθελε νὰ φανῇ ἀνίσχυρος κατὰ τῆς λύπης, δὲν κατεδέχετο νὰ καταβληθῇ ἀπὸ τὴν ἀδημονίαν. Συνησθάνετο ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἔχασε κατέστρεψε τὴν ὑπαρξίν του, ἀλλὰ καὶ ἡ συναίσθησις τῆς ἀξιοπρεπείας του ἐξανίστατο κατὰ τῆς συμφορᾶς του. Εἶπεν ὅτι θὰ ὑποταχθῇ εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἰναρίμνης. Ἡ ἀποφασίς της ἐμαύριζε διὰ παντός τὴν ζωὴν του, δὲν ἤρμυζεν ὅμως εἰς αὐτὸν ν' ἀφελθῇ εἰς τὴν ἀπόγνωσιν.

Ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ χωρίον Στενὴν, εἶδε ὄμιλον χωρικῶν εἰσερχόμενον εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Εἰσῆλθε καὶ αὐτός, χωρὶς νὰ ἤξεύρῃ καὶ ὁ ἴδιος διατί' ἡ μικρὰ σκοτεινὴ ἐκκλησία ἐρωτίζετο ὑπὸ τῶν ἀναμμένων κηρίων, πρὸ τοῦ ἱεροῦ δέ, ἐπὶ τραπέζης, ἔκειτο δίσκος μὲ ζαχαρικά, καὶ ἐπ' αὐτοῦ δύο λαμπάδες καὶ δύο στέφανοι ἀνθινοί. Μὲ τὴν ἀτάραχον περιέργειαν ἀνθρώπου ἀδιαφοροῦντος πλέον διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ἐπροχώρησε πρὸς τὸ ἱερόν, ἐστηρίχθη ἐπὶ μιᾶς στήλης καὶ παρετήρει τὰ γινόμενα.

Χωρικός νέος, φέρων τὴν ἄνοστον εὐρωπαϊκὴν ἐνδυμασίαν, ἀντὶ τῆς παλαιᾶς νησιωτικῆς στολῆς, ἔστεικεν ἐκεῖ, περιστοιχισμένος ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους του. Ἡ ἐκφρασίς του ἐμαρτύρει τὴν συνήθη νευρικὴν ταραχὴν παντός εὐτυχοῦς θνητοῦ εἰσερχομένου εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ γάμου. Ἐντὸς ὀλίγου ἠκούσθη κίνησις καὶ βοή πρὸς τὸ μέρος τῆς θύρας καὶ νέα εὐρωστος εἰσή-

χθη θορυβωδῶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐντὸς κύκλου δορυφόρων θηλυκῶν. Δὲν ὕψωσε τὸ βλέμμα πρὸς τον γαμβρόν, οὔτε πρὸς κανένα ἄλλον. Ταπεινὴ καὶ σκυθρωπὴ, ἐβάδιζε μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν γῆν προσηλωμένους.

Ἐφόρει φακιόλι χρωματισμένον εἰς τὴν κεφαλὴν, ὁ δὲ παχὺς λαίμυς καὶ τὰ ἐργατικά δάκτυλά της ἦσαν φορτωμένα μὲ ψέλια καὶ δακτυλίδια. Εἶχεν ὅλα της τὰ καλὰ ἐπάνω της καὶ ὅμως ἐφαίνετο ἡ ταλαίπωρος τόσο ἀξιολύπητος! Ὁ Γουσταῦς τὴν παρετήρει συμπαθῶς. Τοῦ ἐφαίνετο φυσικόν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἰδικῆς του ἀθυμίας, νὰ βλέπῃ καὶ τοὺς ἄλλους ὅλους κατηφείς. Τρεῖς ἱερεῖς ἐξῆλθον διὰ νὰ συζεύξουν τὸ ἄχαιρον ζεύγος. Ὁ Γουσταῦς παρηκολούθει προσεκτικῶς τὰ κινήματά των. Τοὺς ἤκουσε τονθορῶζοντας τὰς γαμηλίους εὐχάς, τοὺς εἶδε τείνοντας τὸ εὐαγγέλιον πρὸς ἀσπασμόν εἰς τὸν γαμβρόν καὶ εἰς τὴν νύμφην, καὶ δίδοντας εἰς αὐτοὺς ἀνὰ μίαν λαμπάδα ἀναμμένην. Εἶδε τοὺς νεονύμφους ἀνταλλάσσοντας τὰ δακτυλίδια καὶ στεφανωμένους μὲ τὰ ἀνθινὰ στέφανα, τὰ ὅποια τρεῖς ἀντήλλαξεν ὁ κουμπάρος ἐπὶ τῶν κεφαλῶν των.

Ὁ Γουσταῦς ἐμειδίασεν ἀκουσίως βλέπων τὸν φραγκοφορεμένον γαμβρόν στεφανωμένον μὲ ἄνθη καὶ ἐξεπλάγη ὅτε ἱερεῖς καὶ κουμπάρος καὶ συγγενεῖς, καὶ οἱ νεόνυμφοι μὲ τὰ στέφανά των, συνδεδεμένοι διὰ τῶν χερῶν ἤρχισαν σοβαρῶς τὸν κυκλοτερῆ χορόν των, τρεῖς ἐπαναληθθέντα περὶ τὴν τράπεζαν. Κύριε τῶν Δυνάμεων! Θὰ ὑπεβάλλετο καὶ αὐτός εἰς παρόμοια πράγματα ἐὰν ἐνυμφεῖτο τὴν Ἰναρίμνην; Θὰ ἐγύριζε καὶ αὐτός ἀνθοστεφανωμένος γύρω καὶ γύρω, ὡς εἰς κύκλον ναυτῶν ἀνασυρόντων τὴν ἀγκυραν; Τὸν ἀνεκούφισε κάπως ἡ περιφρόνησις μὲ τὴν ὁποίαν ἔβλεπε τὰ προσόρτια ἐκεῖνα τοῦ συζυγικοῦ βίου, ὅτε δὲ τὰ παιδιὰ ἐκεῖ ἀνεποδογύρισαν τὸν δίσκον καὶ ἤρχισαν ν' ἀρπάζουν τὰ σκορπισθέντα κατὰ γῆς ζαχαρικά, καὶ οἱ ἱερεῖς ὀργισθέντες ἐπέπληττον καὶ ὕβριζον τὰ παιδιὰ, ὁ Γουσταῦς ἐκάγχασε γέλωτα θλιβερόν, καὶ ὠθῶν καὶ ὠθοῦμενος ἐξῆλθε τῆς ἐκκλησίας.

Διῆλθε τὸ χωρίον, καὶ ἐξῆκολούθησε τὸν κατήφορον τὸν ἄγοντα εἰς Ξυνάραν. Ἡ καρδιά του ἦτο βαρεῖα, ἐσυλλογίζετο τὴν Ἰναρίμνην, καὶ εἰς τὰς θλιθεράς του σκέψεις ἀνεμιγνύετο ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἀπαθοῦς, βλακώδους ὕφους τῆς χωρικῆς νύμφης καὶ τῆς στεφανωμένης κεφαλῆς τοῦ παρὰζαλισμένου γαμβροῦ. Τίς οἶδεν! Ἰσως ἡ σκηνὴ ἐκεῖνη ἦτο ἡ ἀληθὴς εἰκὼν τοῦ συζυγικοῦ βίου, — ὅχι τὸ ἰδεώδες τοῦ ὁποῖου τὴν πραγματοποιήσιν ἠθέλησε νὰ ἐπιδιώξῃ.

Ὅτε ἐπλησίαζε πρὸς τὸ Κάστρον, ὁ Γουσταῦς παρήτησε τὸν δρόμον καὶ ἀναρριχώμενος ἐπὶ τῶν βράχων ἀνέβη εἰς ἓν ὕψωμα. Ἐκεῖ ἐξηπλώθη καὶ ἔβλεπε τὸ ὑπὸ τῆς ἐσπέρας σκιαζόμε-